

Manifest BUC

El BUC manifesta la seva total adhesió al **Manifest del món de l'Esport contra els assetjaments i abusos sexuals succeïts en l'àmbit de l'esport:**

La Unió de Federacions Esportives de Catalunya vol manifestar la ferma voluntat de les federacions esportives catalanes de condemnar i lluitar per l'erradicació efectiva d'aquest flagell que afecta no només les nostres entitats sinó tot el conjunt de la societat.

L'esport és, sens dubte, un espai de lleure i activitat competitiva en el qual totes les persones que hi participen tenen el dret fonamental a practicar-lo amb seguretat, integritat, protecció i per a l'assoliment del desenvolupament harmònic de les seves capacitats. Conscients d'això, les federacions esportives catalanes tenen el sòlid compromís de procurar entorns segurs per als seus esportistes i professionals, que vetllin per fer de l'esport una pràctica de salut i benestar.

La realitat però és alarmant: 1 de cada 5 infants i adolescents és víctima d'alguna forma de violència sexual en el seu entorn immediat, segons dades del Consell d'Europa. A més, el 85% dels casos no són mai denunciats, i dels casos posats en coneixement de les autoritats judicials, 7 de 10 acaben sense condemna per manca de proves suficients o per prescripció dels actes, segons un informe de Save the Children.

Les federacions esportives de Catalunya són conscients d'aquesta realitat i els riscos que en l'entorn de l'esport se succeeixen. Per això, en els darrers anys, des de la Unió de Federacions s'han posat en marxa mesures per a la detecció i prevenció de la comissió de delictes en el si de les entitats membres. En els dos anys que porta en marxa el programa de compliment normatiu, més de 15 federacions han implementat protocols que procuren evitar que existeixin pràctiques d'assetjament i abús sexual en les nostres organitzacions. Aquests protocols incorporen un canal de denúncies confidencial que garanteix la privacitat de les persones denunciants i que deriva els fets denunciats a un òrgan específic que s'encarrega d'acompanyar la víctima i adoptar les mesures escaients. A més, aquest any posarem en marxa una comissió tècnica d'assessorament per ajudar les víctimes que vulguin denunciar.

A la Unió de Federacions Esportives de Catalunya creiem fermament en l'esport, entès com a eina de vertebració i cohesió de la societat, el respecte i el rebuig a tota classe de violència sexual.

Guia i protocol contra la violència sexual a l'esport.

Introducció

Per tal d'establir una línia clara d'actuació davant les violències masclistes, el Barcelona Universitari Club es regirà pel document de la Secretaria General de L'Esport: La violència sexual a l'esport (https://esport.gencat.cat/web/.content/home/arees_dactuacio/esport_i_genere/publicacions/violencia/guia-violencia-sexual-esport-cat.pdf)

Aquesta guia vol convertir-se en una eina de referència en la tasca de conscienciació, visibilització i elaboració de plans d'actuació que treballin envers la prevenció, la detecció i l'abordatge de la violència sexual en contextos esportius, identificant les diverses formes en què es manifesten les violències sexuals i proposar actuacions que les entitats esportives, actors clau en aquests casos, podem dur a terme tant per prevenir i detectar casos de violència sexual en l'esport, com per abordar-les. Recomanacions que s'adrecen a tots els agents que d'una forma o altra formen part del sistema esportiu amb la voluntat que trenquem el silenci i revertim el tabú que hi ha sobre aquest tema i sapiguem com intervenir quan es produeixi una situació de violència sexual que afecti homes, dones, joves o infants esportistes.

Objectius i persones destinatàries

La Guia s'adreça a tots els agents que d'una forma o altra formen part del sistema esportiu – pares i mares, entrenadors i entrenadores, professorat, monitors i monitores, personal tècnic, esportistes, personal directiu o d'administració, personal de manteniment de les instal·lacions esportives i altres persones amb responsabilitats a l'àmbit de l'esport per a infants i adolescents. La Guia vol contribuir, doncs, a fer un esport català lliure de violències sexuals en totes les seves manifestacions.

Marc normatiu de referència

Al voltant de la violència sexual hi ha diferents normatives europees, estatals i catalanes. A continuació s'exposen els marcs normatius més propers, d'àmbit estatal i català.

- Àmbit estatal:
 - o Codi civil.
 - o Codi penal.
 - o Llei orgànica 1/1996, de protecció jurídica del menor.
 - o Llei orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- Àmbit català:
 - o Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.
 - o Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
 - o Llei 11/2014, per a garantir els drets de les persones LGTBI10.
 - o Llei 17/2015, d'igualtat efectiva de dones i homes.
 - o Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya.
 - o Decret legislatiu 1/2000, Text únic de la Llei de l'esport.

Conèixer i reconèixer la violència sexual

- A. CONCEPTES: VIOLÈNCIA SEXUAL (AGRESSIÓ, ABÚS I ASSETJAMENT SEXUAL)
 - o La violència sexual i els abusos sexuals, es defineixen en la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista com qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu. Considerarem extensiva aquesta definició als

actes de natura- lesa sexual no consentits pels homes adults o els menors d'edat, do- nat que en l'esport també es donen i en tenim testimonis.

- o En aquest marc normatiu, la Llei 5/2008 diferencia les manifestacions següents:
 - **l'agressió sexual** consistent en l'ús de la violència física i sexu- al exercida contra les dones i les menors d'edat que està determina- da per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.
 - **l'assetjament sexual** defineix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat, d'índole sexual, que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat de la persona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

B. FORMES DE VIOLÈNCIA SEXUAL

- o La violència sexual a l'esport es manifesta de diverses formes, recollides totes elles en un contínuum de comportaments i/o accions que van des de no incloure el contacte físic fins a incloure'l de forma molt explícita:

Violència sexual sense contacte físic	Violència sexual Comportaments transgressors	Violència sexual amb contacte físic
<ul style="list-style-type: none"> • Fer acudits sexistes, bromes o insinuacions de caràcter sexual • Cridar de manera que suggereixi sexualització • Preguntar sobre qüestions íntimes del cos, roba o vida privada • Fer observacions suggeridores, mirades i missatges amb contingut sexual • Fer comunicacions (trucades telefòniques, correus electrònics, etc.) de contingut sexual i de caràcter ofensiu • Ús de material pornogràfic al centre esportiu de treball o d'imatges o fotografies de contingut sexual explícit 	<ul style="list-style-type: none"> • Apropament inadequat • Contacte inadequat • Tocaments inadequats als entrenaments • Massatges inadequats • Convidar l'esportista individualment a casa, fer un àpat, una beguda, anar al cinema • Exhibir-se i/o masturbar-se davant la persona afectada • Pressionar, de manera insistent, per tenir trobades sexuals • Fer comentaris sexuals ofensius • Obtenir imatges de parts íntimes del cos d'una persona • Requeriments de favors sexuals, que condicionen la promoció o la permanència en el club/equip 	<ul style="list-style-type: none"> • Fer petons no desitjats • Fer carícies sexuals no desitjades • Mantenir contacte físic de naturalesa sexual no desitjat • Intentar fer actes sexuals no desitjats • Arraconar o perseguir algú amb proposicions o conductes sexuals • Fer actes sexuals amb penetració sense el consentiment de la víctima amb o sense coerció

Prevenió de la violència sexual en entorns esportius

- A.- SITUACIONS DE RISC A LES ENTITATS ESPORTIVES

- o Les mesures principals de prevenció de les violències sexuals en els entorns esportius es basen en la sensibilització, la formació i l'elaboració i implementació de protocols de detecció i actuació.
- o A continuació es presenten resumides les principals situacions de risc relacionades amb els espais i les activitats esportives i les accions preventives per fer-hi front:

Espai / activitat	Situació de risc	Situació de violència	Accions preventives
Espai esportiu (gimnàs, piscina, sala de joc, pista, sala de fitness, ...) i activitat esportiva (entrenaments, competicions, sessions tècnica-tàctiques, ...)	<ul style="list-style-type: none"> • Tracte preferencial, perjudicial o diferent entre esportistes per part d'un superior / entrenador / responsable • Abús de poder per part entrenadors/es, responsables, directius/ves o discriminació entre grups d'iguals 	<ul style="list-style-type: none"> • Abans o després dels entrenaments i/o competicions romandre amb un/a esportista en un espai de la instal·lació amb la porta tancada amb o sense clau • Passar estones amb un/a esportista en espais apartats de la instal·lació 	<ul style="list-style-type: none"> • Respectar l'esportista i la seva identitat, corporalitat i intimitat • Tractar de manera igualitària a els/les esportistes • Evitar entrenaments o sessions de millora individualitzades de manera continuada • Crear espais segurs i de confiança entre diferents adults i el grup d'iguals • Assignar una persona de referència que atengui les preocupacions dels/les esportistes

Espai / activitat	Situació de risc	Situació de violència	Accions preventives
Vestidors, dutxes, lavabos	<ul style="list-style-type: none"> • Espai de més intimitat per als esportistes: canviar-se, dutxar-se, preparar-se per a l'entrenament, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Apropament inadequat i de no respecte de la intimitat dels esportistes per part d'entrenadors/es, grup d'iguals i persones externes • Bromes referents al físic, verbals o amb enregistrament d'imatges • Una persona adulta es canvia o dutxa al mateix vestidor on es canvia o dutxen un grup d'esportistes menors d'edat 	<ul style="list-style-type: none"> • Evitar accions als vestidors que es puguin fer en espais oberts (xerrades, avisos, tàctiques, etc.) • Evitar que entrenadors i esportistes comparteixin vestidor • Si és necessari entrar a vestidors, anar sempre acompanyats d'una altra persona adulta • Picar sempre a la porta abans d'entrar • Respectar els drets d'imatge de l'esportista • Limitar l'ús dels mòbils en els espais d'intimitat o instal·lacions esportives
Sales d'infermeria o fisioteràpia	<ul style="list-style-type: none"> • Atenció habitualment personalitzada • Espais poc concorreguts que necessiten certa intimitat segons el tipus de tractament 	<ul style="list-style-type: none"> • Apropament inadequat i de no respecte a la intimitat • Utilitzar l'excusa de la necessitat del massatge per alleugerir el dolor físic per tocar les parts íntimes d'un/a esportista 	<ul style="list-style-type: none"> • Informar a les persones responsables de l'esportista • Realitzar sessions i tractaments amb la porta oberta i sempre en presència d'una altra persona adulta

Espai / activitat	Situació de risc	Situació de violència	Accions preventives
<p>Viatges i desplaçaments</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Esportistes allunyats del context habitual esportiu, familiar i social i creació de relacions no saludables de dependència entre l'entrenador/a i l'esportista • Viatges o concentracions amb un únic/a esportista • Moments que permeten el tractament de qüestions de l'àmbit privat de la persona traspasant el vincle esportiu entre entrenador/a i esportista 	<ul style="list-style-type: none"> • Apropament inadequat a l'esportista • Una persona adulta entra a l'habitació d'esportistes sense trucar ni avisar • Una persona adulta roman un temps en l'habitació d'esportistes • Una persona adulta fa un massatge en la seva habitació o l'habitació d'esportistes amb la porta tancada 	<ul style="list-style-type: none"> • Evitar viatges o desplaçaments individualitzats • Si és necessari el desplaçament, informar sempre a les persones responsables de l'esportista • Informar les persones responsables de l'esportista de l'organització dels viatges • Organitzar sempre habitacions separades entre entrenadors/es i esportistes. Establir normes per a les entrades i sortides de persones en les habitacions d'esportistes • Permetre que l'esportista es pugui comunicar amb la família, no aïllar-lo • Si cal fer reunions o trobades d'equip o amb esportistes individuals no fer-les a les habitacions, fer-les sempre en espais oberts

- B.- RECOMANACIONS DE TESTIMONIS QUE HAN PATIT VIOLÈNCIA SEXUAL EN ENTORNS ESPORTIUS
 - o **COMUNICAR** de forma clara “els límits” en les relacions interpersonals amb els quals l’entitat s’identifica.
 - o **EVITAR** la concentració de poder, sobretot relacionada amb les decisions de continuïtat laboral, en una única persona adulta. Aquesta situació pot impedir que les persones que siguin testimonis o detectin alguna situació de violència sexual la manifestin.
 - o **CANVIAR** l’entrenador o entrenadora d’un mateix equip o grup cada, màxim, dos o tres temporades.
 - o **COMPTAR** amb la col·laboració de supervivents de violència sexual per detectar i abordar-la en els equips esportius de menors d’edat de l’entitat.
 - o **OBSERVAR** i preguntar als i les esportistes menors d’edat membres de l’entitat

Espai / activitat	Situació de risc	Situació de violència	Accions preventives
Xarxes socials i canals de comunicació	<ul style="list-style-type: none"> • Amistat en xarxes socials compartint informació de la vida privada • Utilitzar de manera inadequada els canals de comunicació (WhatsApp, Facebook, Instagram, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Trucades telefòniques, correus electrònics, whatsapps, etc., amb contingut sexual i de caràcter ofensiu • Obtenir imatges de parts íntimes del cos d'un/a esportista 	<ul style="list-style-type: none"> • Definir quins seran els canals de comunicació durant la temporada. Amb menors d’edat, el contacte serà amb els seus responsables • Evitar que en canals de comunicació amb esportistes hi hagi una única persona responsable o entrenador/a • Evitar la comunicació individualitzada per part de la persona responsable o entrenador/a amb l’esportista • Utilitzar els grups de comunicació exclusivament per a temes vinculats a la pràctica esportiva • Signar contractes específics, si es tracta de menors d’edat, que garanteixin el correcte tractament de dades i imatges

sobre les dinàmiques de les relacions en el grup en diferents períodes de la temporada.

- o **TRENCAR** l’aïllament que algunes relacions entre entrenador/a i esportista poden comportar. Vetllar perquè sempre hi hagi alguna altra persona adulta de referència i de confiança per al o la menor d’edat fora de la influència del cos tècnic.

- **VETLLAR** perquè a les estades esportives i a les concentracions fora de casa hi hagi més d'una persona adulta.
- **INFORMAR** de qualsevol conflicte d'interès per tal que no sigui una única persona qui tingui poder per prendre decisions en relació amb el possible perpetrador.
- **INVESTIGAR** comportaments i/o situacions anòmales fins al final, sempre que hi hagi algun dubte o preocupació. Això afavorirà la transparència i la resolució de les situacions.

Actuacions des de les entitats esportives

- A.- ACTUACIONS PER TREBALLAR LA PREVENCIÓ I LA DETECCIÓ DE LA VIOLÈNCIA SEXUAL A L'ÀMBIT ESPORTIU
 - **Fer una declaració de principis** des de la nostra organització esportiva que:
 - Reconegui l'existència de la violència sexual dins del context esportiu.
 - Mostri suport als supervivents de violència sexual al món de l'esport.
 - Reconegui públicament que cal prevenir, detectar i abordar la violència sexual també a la nostra entitat.
 - **Elaborar un protocol d'actuació** que inclogui els procediments específics a seguir en cas de detectar indicis o sospites que es pot estar produint o s'ha produït alguna situació de violència sexual o en cas de revelació de violència sexual a l'entitat.
 - **Elaborar i difondre codis de conducta** i normatives específiques dels diferents àmbits esportius (entrenaments, vestidors, viatges, etc.) que delimitin molt bé les funcions dels cossos tècnics i de totes les persones adultes que formen part de l'entitat i l'entorn de l'esportista. Fer que tota persona (menor o major d'edat) les conegui i les signi per tal de formar part de l'entitat.
 - **Crear la figura del delegat o delegada de protecció per garantir el benestar dels infants i adolescents a l'entitat.** Aquesta persona no hauria de ser part rellevant del sistema esportiu, però sí que hauria de tenir relació directa amb la junta directiva i/o amb els agents que tinguin responsabilitat legal a l'entitat. Una persona coneixedora de l'entorn, amb capacitat d'escoltar i generar confiança, amb coneixements d'aspectes psicològics i normatius en referència a les situacions de la infància i adolescència.
 - **Organitzar jornades formatives, tallers i xerrades** sobre la prevenció, detecció i actuació davant la violència sexual per a tots els estaments de l'entitat (personal tècnic, administratiu i de serveis, esportistes, famílies, etc.). És aconsellable fer-ho comptant amb l'expertesa de persones professionals preparades per a la docència i divulgació d'aquest tipus d'informació. Podem proposar:
 - **Fer activitats de formació per a cossos tècnics** respecte del que suposa la violència sexual a l'esport i el seu abordatge. Visibilitzar la realitat del fenomen i sensibilitzar el personal tècnic per detectar si- tuacions de violències sexuals a l'esport.
 - **Fer xerrades divulgatives per a esportistes i les seves famílies** en què s'informi del que és la violència sexual a l'esport, dels límits de les relacions

- interpersonals i dels codis de conducta i normatives de l'entitat respecte d'aquesta qüestió.
- o **Donar suport de forma activa a les campanyes institucionals de reivindicació i sensibilització** al voltant del Dia Internacional contra l'Homofòbia (17 de maig), del Dia Internacional per a la Prevenció de la Violència i el Maltractament Infantil (19 de novembre) i del Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones (25 de novembre).
- B.- PAUTES ORIENTATIVES D'ACTUACIÓ DAVANT DE LA REVELACIÓ DE CASOS DE VIOLÈNCIA SEXUAL
- o **Activar el procediment d'actuació** davant de situacions de violència sexual.
 - o **Mostrar que tenim cura de la víctima**, que ens importa el que ens està explicant sense jutjar ni posar en dubte. El llenguatge corporal ha de ser d'obertura i d'apoderament.
 - o **Oferir i percebre**. Obrir la mirada i observar amb atenció. Oferir un espai adequat i generar un clima de confiança i seguretat. Escoltar activament la persona sense forçar-la. En cap cas culpar l'infant, jove o adult de la violència sexual que ha patit o està patint.
 - o **Escoltar**. No interpretar sinó fer una escolta activa. Prestar atenció a la comunicació no verbal. Deixar que l'infant, jove o adult s'expressi sense interrompre'l.
 - o **Ajudar la persona a pensar i ordenar les seves idees**. Mantenir sempre una actitud autoreflexiva per evitar justificar, minimitzar, normalitzar o tolerar la violència sexual. No emetre judicis de valor sobre el que ens està explicant. No prometre mai una solució sense investigació. No transmetre angoixa a la persona que ens està explicant el cas.
 - o **Acompanyar**. Reconèixer els nostres límits i demanar ajuda. No som terapeutes ni jutges. No estem soles/sols.
 - o **Derivar**. És important conèixer els serveis d'atenció existents per tal de poder aconsellar i derivar a la persona adulta o menor d'edat que es troba en situació de violència per a que trobi un recurs especialitzat i adequat a la seva edat.

BUC: Creació del Grup de Suport/Punt Lila

- En línia amb les recomanacions del Consell General de L'Esport, el BUC procedirà a la creació d'un Grup de Suport (Punt Lila) que tindrà com objectiu sensibilitzar als jugadors i socis, prevenir les agressions sexuals i masclistes i actuar davant una agressió.
- **Grup de Suport/Punt Lila:**
 - o **Quins objectius té un Punt Lila?**

- **Sensibilitzar:** Informar, asesorar i escoltar a les persones que hi accedeixin. Donar material i recursos per al canvi de dinàmiques i la conscienciació col·lectiva sobre la importància i el valor de la protecció de la integritat física i sexual de les persones.
 - **Prevenir:** Un Punt Lila és disuasori: evidència que en aquell espai no es toleraran agressions sexistes i fa sentir més segures a les persones participants o assistents.
 - **Actuar:** Davant una agressió masculista, el personal que dinamitza el Punt Lila és l'encarregat d'activar el protocol i atendre a la persona que ha rebut l'agressió, intentant preservar la seva intimitat i oferint-li un espai de seguretat.
 - **Recollir informació:** El Punt Lila pot ser un espai on es reculli informació sobre les desigualtats, discriminacions, masclismes o violències que passin a la nostra entitat.
- **Qui el formarà?**
 - Estarà format exclusivament per jugadores voluntàries i en cap cas hi podran formar part integrants de la Junta, nois del masculí o qualsevol treballador de La Foixarda. Això és perquè aquest grup serà l'encarregat de fer de pont entre persona agredida i club, assegurant en primer lloc que es respecti el dret a la intimitat i en segon lloc que el protocol sigui aplicat de manera correcta i amb rigurositat.
 - **Funcionament**
 - En cas d'una agressió, la persona agredida podrà acudir al grup de suport, explicarà que li ha passat i comunicarà les seves necessitats. Algunes d'aquestes necessitats poden ser recolzament, assessorament o informació sobre sexe segur i les podrà suplir el grup mateix, sense l'ajuda de la Junta ni el protocol.
 - Si les necessitats són en relació a l'agressor, el grup de suport comunicarà a la Junta el que ha succeït. A partir d'aquest moment, Junta i grup de suport treballaran conjuntament d'acord amb el protocol ja esmenat del Consell General de L'Esport.
 - **Altres funcions**
 - El grup anirà fent un recopilatori de les problemàtiques que en matèria de gènere que es presentin al club i podrà proposar formacions o tallers dirigits a jugadors i jugadores, socis i sòcies i/o treballadors i treballadores de la entitat.